

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

z dnia r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Blok”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, poz. 1936 i poz. 1045) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na dwadzieścia lat plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Blok”, położonego na terenie gminy Korfantów, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru świeżego, naturalnego pochodzenia, stanowiącego pozostałość dawnej Puszczy Niemodlińskiej.

2. Wskazuje się na następujące przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony, o którym mowa w ust. 1.:

- 1) jeden z najstarszych drzewostanów sosnowych w Borach Niemodlińskich;
- 2) właściwie postępująca naturalna sukcesja ekologiczna zbiorowiska;
- 3) ekspansja czeremchy amerykańskiej w rezerwacie;
- 4) presja zwierzyny płowej na odnowienia naturalne w rezerwacie.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest w całości ochroną czynną.

§ 5. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Lokalizację działań ochronnych, o których mowa w § 5 oraz lokalizację obszarów i miejsc, o których mowa w § 4 przedstawia mapa, stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 7. Wykonanie zarządzenia powierza się Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Opolu.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu
z dnia
w sprawie ustanowienia planu ochrony
dla rezerwatu przyrody „Blok”

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Nazwa zagrożenia		Sposoby eliminacji lub ograniczania
Zagrożenia wewnętrzne			
1	Istniejące	Ekspansja czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>	Eliminacja populacji czeremchy amerykańskiej z miejsc, gdzie uniemożliwia ona odnawianie się lasu i powoduje zubożenie florystyczne runa.
2	Potencjalne	Presja zwierzyny płowej na odnowienia naturalne w rezerwacie	Utrzymanie w sprawności istniejącego ogrodzenia i w razie potrzeby jego ewentualna naprawa.

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja
1	Usuwanie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>	Ręczne wyrywanie z korzeniami i mechaniczne wycinanie osobników czeremchy. Termin wykonywania ww. działań – wrzesień. W kolejnych latach kontynuowanie, w razie potrzeby, zabiegów ręcznego wyrywania nowych osobników oraz usuwania odrostów po ścince. Uzyskiwana biomasa będzie zbierana i usuwana poza teren rezerwatu.	Największe skupisko czeremchy przy południowo – wschodniej granicy rezerwatu (o pow. ok. 0,30 ha) i pojedyncze osobniki na pozostałej powierzchni
2	Ocena stanu technicznego ogrodzenia wraz z podejmowaniem niezbędnych napraw	Systematyczny (raz na kwartał) przegląd stanu ogrodzenia na całej długości. W razie konieczności wykonanie niezbędnych napraw.	Ogrodzenie na granicy rezerwatu

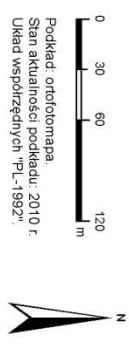
Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Opolu
z dnia w sprawie
ustanowienia planu ochrony dla
rezerwatu przyrody "Blok"

Legenda

- obszar rezerwatu przyrody "Blok"
- granice oddziałów leśnych
- granice wydziałów leśnych

Planowane działania ochronne

- usuwanie czeremchy amerykańskiej
- ocena stanu technicznego ogrodzenia wraz z podejmowaniem niezbędnych napraw

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) zwanej dalej ustawą, dla rezerwatu przyrody sporządza się i realizuje plan ochrony. Plan ten ustanawia, na okres 20 lat, regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze zarządzenia, w terminie 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody (art. 18. ust. 2, art. 19 ust. 1 pkt 2, art. 20 ust.1 ustawy). Plan ochrony dla rezerwatu przyrody zawiera:

1. cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
2. identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
3. wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
4. określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
5. wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępnienia;
6. wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
7. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłączonej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych (art. 20 ust. 3 ustawy).

Ponadto w planie ochrony rezerwatu można wyznaczyć obszary i miejsca, w granicach których nie obowiązują zakazy w zakresie polowania (art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy), połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy) oraz wprowadzania psów (art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy), a także prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej (art. 15 ust. 1 pkt 11).

Tryb sporządzania projektu planu ochrony dla rezerwatu i zakres prac na potrzeby sporządzania tego projektu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), zwanego dalej rozporządzeniem.

Sporządzający projekt planu, zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

Nadto zasady udziału niektórych grup społecznych w tworzeniu planu normuje ww. rozporządzenie. Zgodnie z § 3 rozporządzenia informację o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu sporządzający projekt planu ogłasza w prasie lokalnej, umieszcza na tablicy ogłoszeń w siedzibie sporządzającego projekt planu i na jego stronie internetowej oraz przesyła do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego, jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa, podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej oraz organizacji pozarządowych zainteresowanych ochroną przyrody, których obszary działania obejmują obszar objęty projektem planu. Ponadto sporządzający projekt planu zapewnia zainteresowanym osobom i podmiotom możliwość zapoznawania się z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem planu oraz możliwość zgłaszania do nich wniosków i uwag, a informację o sposobie zapewnienia tej możliwości oraz o sposobie, w jaki nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag, sporządzający projekt planu zamieszcza w informacji, o której mowa w § 3 rozporządzenia (§ 6 rozporządzenia).

Projekty planów ochrony tworzonych dla form ochrony przyrody zamieszcza się także w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu ochrony wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin (art. 19 ust. 2 ustawy) i regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust.3 pkt 2 ustawy); wymaga także uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.).

Rezerwat przyrody „Blok” został utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 września 1959 r. (M.P. z 1959 r., Nr 82, poz. 433) w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obowiązującym aktem prawnym w stosunku do tego obszaru chronionego jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 12 stycznia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Op. z 2016 r., poz. 146). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru świeżego, naturalnego pochodzenia, stanowiącego pozostałość po dawnej Puszczy Niemodlińskiej. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu). Aktualna powierzchnia obszaru objętego ochroną wynosi 6,56 ha. Rezerwat nie pokrywa się z obszarem Natura 2000 zatem niniejszy plan ochrony nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 ustawy, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 ustawy (art. 20 ust. 5 ustawy).

Identyfikując przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji tego celu zwrócono uwagę na właściwie postępującą naturalną sukcesję ekologiczną zbiorowiska, ekspansję czeremchy amerykańskiej oraz presja zwierzyny płowej na odnowienia naturalne w rezerwacie.

Drzewostan rezerwatu zachował cechy naturalnego pochodzenia i stanowi jedną z nielicznych już na Śląsku Opolskim pamiątek po rozległej niegdyś Puszczy Niemodlińskiej. To obecnie jeden z najstarszych drzewostanów sosnowych w Borach Niemodlińskich. Jest to, ubogi florystycznie, subatlantycki bór sosnowy świeży *Leucobryo-Pinetum*. Jego górne piętro tworzy sosna rodzimego pochodzenia rasy gibba charakteryzująca się dobrze oczyszczonymi strzałami, wysoko umieszczonymi i płaskimi koronami. Drugie piętro drzew występuje na obrzeżach rezerwatu i zdominowane jest przez nierównomiernie rozmieszczony świerk z pojedynczym tylko udziałem sosny. Podobnie nierównomiernie rozmieszczony i zbudowany jest podszyt. Mniej licznie występuje tu modrzew europejski, brzoza brodawkowata, sporadycznie – dąb szypułkowy i bezszypułkowy, buk zwyczajny, jarząb pospolity.

Zidentyfikowane w ubiegłych latach zagrożenie, tj. „nieskuteczne odnowienia naturalne sosny i świerka” na skutek presji zwierzyny udało się wyeliminować dzięki realizacji zadań ochronnych – ogrodzeniu rezerwatu siatką. Dla utrzymania skuteczności podjętych działań konieczne jest monitorowanie stanu technicznego ogrodzenia i w razie potrzeby – jego naprawa.

Negatywnym zjawiskiem w rezerwacie niewątpliwie jest ekspansja neofitów. Najgroźniejszym gatunkiem obcym w jest czeremcha amerykańska *Padus serotina*, która występuje głównie w południowo-wschodniej części rezerwatu – wzdłuż drogi „Blokowej” stanowiącej granicę rezerwatu. Pojedyncze okazy stwierdzono również w innych częściach rezerwatu. Czeremcha amerykańska może zdominować podszyt, co doprowadzi do zubożenia gatunkowego oraz zmniejszenia pokrycia roślinności runa. Problemem jest także fakt, że gatunek ten występuje lokalnie również w drzewostanach otaczających rezerwat, co oznacza, że jej eliminacja może być trudna. Jednak mając na względzie to, że w rezerwacie występują stosunkowo młode osobniki (podszyt i podrost) a powierzchnia przez nie zajęta nie jest jeszcze duża, zasadnym wydaje się podjęcie próby eliminacji tego gatunku z obszaru objętego ochroną.

Ustanowiony niniejszym zarządzeniem plan ochrony dla rezerwatu przyrody "Blok" nie wskazuje obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową. Mając na uwadze zakres zaplanowanych działań ochronnych, a w szczególności konieczność usuwania gatunków ekspansyjnych, cały obszar rezerwatu wskazano jako obszar ochrony czynnej. W związku z powyższym, określając działania ochronne, w zarządzeniu odniesiono się jedynie do podania ich w odniesieniu do obszarów ochrony

czynnej.

Niniejszy akt prawa miejscowego nie wskazuje miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza oraz miejsc udostępnianych dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 i pkt 6 oraz art. 15 ust. 1 pkt 11 ustawy). W planie nie wyznaczono również obszarów dopuszczających prowadzenie polowań oraz nie wskazano miejsc, w których dopuszcza się wprowadzanie psów (art. 15 ust. 1 pkt 4 i pkt 16 ustawy). Ze względu na brak cieków i zbiorników wodnych, nie wskazuje się miejsc udostępnionych dla celów amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 20 ust. 3 pkt 5 oraz art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy). Nie określa się również miejsc i obszarów udostępnionych do celów naukowych, pozostawiając możliwość zwolnienia z obowiązujących w rezerwacie zakazów, uzasadnionego prowadzeniem badań naukowych, do rozpatrzenia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem zindywidualizowanej decyzji.

W treści niniejszego aktu odstąpiono od wskazania ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Korfantów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tej gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. W wyniku prac nad dokumentem zidentyfikowano bowiem przede wszystkim takie zagrożenia, dla ograniczenia których zastosowanie będą miały wprost ustalenia niniejszego aktu prawa miejscowego. Ze względu na położenie rezerwatu poza wodami morskimi oraz poza wyłącznymi strefami ekonomicznymi, dokument niniejszy nie zawiera ustaleń do planów zagospodarowania przestrzennego ww. obszarów.

Zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, mając na uwadze § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, w procesie przygotowania niniejszego planu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował o przystąpieniu do sporządzenia (opracowania) projektu planu ochrony i o jego przedmiocie, możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem niniejszego zarządzenia oraz o miejscu i terminie, w którym jest ona wyłożona do wglądu, o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu, o organie właściwym do ich rozpatrzenia, a także o sposobie, w jakim nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag. Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu w dniach od 26.01.2016 r. do 18.02.2016 r.), umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu (w dniach od 27.01.2016 r. do 18.02.2016 r.), opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym, tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 28.01.2016 r. oraz przesłano do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego (Burmistrz Korfantowa, Przewodniczący Rady Miejskiej w Korfantowie, Starosta Nyski i Marszałek Województwa Opolskiego), jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa (PGL LP Nadleśnictwo Prószków oraz RDLP w Katowicach). Ze względu na położenie i rodzaj rezerwatu, zawiadomienia nie wystosowano do podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej. Nie poinformowano również, odrębnym pismem, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody, gdyż teren rezerwatu nigdy nie pozostawał w kręgu zainteresowań żadnej z nich. Nie wyklucza to jednak możliwości wnoszenia przez te organizacje uwag i wniosków do powyższego projektu w ramach postępowania prowadzonego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Projekt ujęto w publicznie dostępnym wykazie danych prowadzonym przez Regionalnego

Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (ekoportal).

W trakcie konsultacji społecznych zostały wniesione następujące uwagi i wnioski:

Nadleśniczy Nadleśnictwa Prószków zaproponował zmianę technologii usuwania czeremchy (pierwotnie w projekcie opisano: „Ręczne wyrywanie z korzeniami osobników do wys. 2 m. Mechaniczne wycinanie osobników wyższych niż 2 m poprzez ich ścinkę na wysokości 1 m. Termin wykonywania ww. działań – wrzesień. W kolejnych latach kontynuowanie, w razie potrzeby, zabiegów ręcznego wyrywania nowych osobników oraz usuwania odrostów na pozostawionych po ścinie pniach”) sugerując jako mało prawdopodobną możliwość wyrywania osobników o wysokości do 2 m. Wskazał jednocześnie, że pozostawienie pni o wysokości 1 m. stanowić może potencjalne zagrożenie dla osób przebywających w rezerwacie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu nie podziela obaw nadleśniczego uważając, że opisana technologia jest stosowana z powodzeniem w zwalczaniu podrostów czeremchy amerykańskiej na terenie wielu obszarów chronionych w całym kraju. Mając jednak na uwadze fakt, że w perspektywie całego okresu obowiązywania planu ochrony (tj. dwudziestu lat) metodyka zwalczania roślin inwazyjnych może ulec zmianie, postanowiono odstąpić od szczegółowego opisywania metod zwalczania czeremchy w niniejszym zarządzeniu.

Projekt niniejszego zarządzenia uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu na posiedzeniu w dniu 2.03.2016 r. Został też przekazany do zaopiniowania przez Radę Miejską w Korfantowie. Niniejszy akt prawny został również przedłożony do uzgodnienia Wojewodzie Opolskiemu.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana ze środków budżetu państwa, w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad rezerwatem przyrody „Blok”. Nie wyklucza to możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania oraz możliwości realizowania działań ochronnych przez inne podmioty, za wiedzą i pod nadzorem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, ze środków finansowych tych podmiotów. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie wyniesie około 30 tys. zł.